Basisdocument Sponsoring

Januari 2003

Inhoudsopgave

1. Inleiding, doel en reden van het basisdocument, p.1
2. Inhoud wetgeving en convenant, p.1
3. Rechten en plichten per doelgroep, p.4
4. Do's en don't's, p.6
5. Stroomschema, p. 7

1. Inleiding, doel en reden van het basisdocument

Uit de integrale evaluatie van het 1e convenant sponsoring is gebleken dat scholen en bij de school betrokken partijen veelal niet bekend zijn met het convenant sponsoring en de daarbij behorende regelgeving. In het convenant sponsoring 2002 is dan ook een inspanningsverplichting opgenomen voor de convenantpartners om tot een gezamenlijke communicatiestrategie te komen om de naleving van de wettelijke voorschriften met betrekking tot sponsoring te verbeteren en om de informatievoorziening naar met name ouders en personeel te bevorderen.

In het kader van deze communicatiestrategie is er besloten tot het opzetten van een zogenaamd basisdocument. Dit basisdocument is bedoeld als een document waar alle gegevens (gedragsregels en wetgeving) met betrekking tot sponsoring in te vinden zijn, zodat de convenantpartners deze op hun beurt kunnen uitdragen aan hun specifieke achterban. Op deze manier moet meer bekendheid met en inzicht in het nieuwe convenant sponsoring en de bestaande regelgeving tot stand komen, zodat meer betrokkenen zullen gaan handelen naar deze (gedrags)regels. Doelgroepen van het convenant en regelgeving zijn ouders/verzorgers, leerlingen (die op twee manieren betrokken zijn bij sponsoring: zowel via de medezeggenschapsraad (VO en (V)SO vanaf 13 jaar) als in de school zelf) bevoegd gezag, personeel en bedrijven.

De regels uit de wetgeving en de gedragsregels van het convenant staan duidelijk vast, maar in de praktijk blijkt dat betrokkenen hier soms niet bekend mee zijn. Beide soorten regels leiden tot belangrijke rechten en plichten per doelgroep.

De wetten die van toepassing zijn in het geval van sponsoring zijn de *Wet op het Primair Onderwijs* (*WPO*), de *Wet op het Voortgezet Onderwijs* (*WVO*) en de *Wet op de Expertise Centra* (*WEC*) die alle betrekking hebben op de informatieplicht en klachtenregeling. De *Wet Medezeggenschap Onderwijs* (*WMO*) heeft betrekking op inspraak van ouders/verzorgers, personeel en leerlingen via de medezeggenschapsraad.

Het Convenant Sponsoring bevat geen wettelijke regels, maar gezamenlijke afspraken van de convenantpartners over hoe er om gegaan zou moeten worden met sponsoring in het primair- en voortgezet onderwijs. De drie belangrijkste uitgangspunten van het convenant zijn:

- Sponsoring moet verenigbaar zijn met de pedagogische en onderwijskundige taak en doelstelling van de school. Er mag geen schade worden berokkend aan de geestelijke en/of lichamelijke gesteldheid van leerlingen. Sponsoring moet in overeenstemming zijn met de goede smaak en het fatsoen.
- Sponsoring mag niet de objectiviteit, de geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en de onafhankelijkheid van het onderwijs, de scholen en de daarbij betrokkenen in gevaar brengen.
- Sponsoring mag niet de onderwijsinhoud en/of de continuïteit van het onderwijs beïnvloeden dan wel in strijd zijn met het onderwijsaanbod en de kwalitatieve eisen die de school aan het onderwijs stelt. Het primaire onderwijsproces mag niet afhankelijk zijn van sponsormiddelen.

2. Inhoud wetgeving en convenant

Wet Medezeggenschap Onderwijs, artikel 6-10

Artikel 6 Instemmingsbevoegdheid medezeggenschapsraad
"Het bevoegd gezag behoeft de voorafgaande instemming van de medezeggenschapsraad voor elk door het bevoegd gezag te nemen besluit met betrekking tot in ieder geval de volgende aangelegenheden:
[...]
b. vaststelling of wijziging van het schoolplan dan wel het leerplan of de onderwijs- en examenregeling en het zorgplan;
[...]
d. vaststelling van de schoolgids voor zover het een basisschool, een speciale school voor basisonderwijs, een school voor speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs betreft, en, voor zover het een school voor voortgezet onderwijs betreft, tevens vaststelling van schooltijden;

Artikel 7 Adviesbevoegdheid medezeggenschapsraad
"De medezeggenschapsraad wordt vooraf in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over elk door het bevoegd gezag te nemen besluit met betrekking tot in ieder geval de volgende aangelegenheden:
[...]

c. vaststelling of wijziging van de bestemming in hoofdlijnen van de middelen die door het bevoegd gezag ten behoeve van de school uit de openbare kas of van anderen zijn ontvangen, met uitzondering van de middelen die van de ouders zijn ontvangen zonder dat daartoe een wettelijke verplichting bestaat;
[...]"

Artikel 8 Instemmingsbevoegdheid personeelsdeel medezeggenschapsraad
"Het bevoegd gezag behoeft de voorafgaande instemming van het deel van de medezeggenschapsraad dat uit en door het personeel is gekozen, voor elk door het bevoegd gezag te nemen besluit met betrekking tot de volgende aangelegenheden:
a. regeling van de gevolgen voor het personeel van een besluit met betrekking tot een aangelegenheid als bedoeld in de artikelen 7 onder *a*, *d*, *e*, *f*, *g* en *o*, en 9 onder *d* en *e*;
[...]"

Artikel 9 Instemmingsbevoegdheid ouders/leerlingendeel medezeggenschapsraad
"Het bevoegd gezag behoeft de voorafgaande instemming van het deel van de medezeggenschapsraad dat uit en door de ouders of de leerlingen is gekozen, voor elk door het bevoegd gezag te nemen besluit met betrekking tot de volgende aangelegenheden:
[...]
e. de aanvaarding van materiele bijdragen of geldelijke bijdragen anders dan onder *b* bedoeld en niet gebaseerd op de onderwijswetgeving indien het bevoegd gezag daarbij verplichtingen op zich neemt waarmee de leerlingen binnen de schooltijden respectievelijk het onderwijs en tijdens de activiteiten die worden georganiseerd onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag, alsmede tijdens het overblijven, zullen worden geconfronteerd;
[...]"

Artikel 10 Adviesbevoegdheid personeels- of ouders/leerlingendeel medezeggenschapsraad
"Indien het bevoegd gezag op grond van artikel 8 of artikel 9, dan wel op grond van het bepaalde in het medezeggenschapsreglement krachtens artikel 15, tweede lid, voor een te nemen besluit de voorafgaande instemming van een deel van de medezeggenschapsraad behoeft, wordt het andere deel van de raad in de gelegenheid gesteld over het besluit advies uit te brengen."

In de *Wet Medezeggenschap Onderwijs* is in artikel 9 vastgelegd dat ouders/verzorgers en in het geval van het voortgezet onderwijs ook de leerlingen (in het voortgezet speciaal onderwijs en speciaal onderwijs leerlingen vanaf 13 jaar) in de medezeggenschapsraad instemmingsrecht hebben over de aanvaarding van sponsormiddelen.

De ouder/leerlinggeleding mag daarnaast via de medezeggenschapsraad haar advies uitbrengen over de bestemming van de sponsorgelden/middelen.

De personeelsgeleding van de medezeggenschapsraad heeft over de aanvaarding van sponsormiddelen adviesrecht en instemmingsrecht voor de gevolgen die hier voor het personeel uit voortvloeien.

Zodra een deel van de medezeggenschapsraad zijn instemming moet verlenen voor een besluit, wordt het andere deel van de raad in de gelegenheid gesteld om advies over dit besluit uit te brengen.

Hieronder geciteerde wetsartikelen zijn afkomstig uit de *WPO* en dus van toepassing op scholen in het primair onderwijs. Voor scholen in het voortgezet onderwijs en speciale scholen zijn hieronder genoemde wettelijke regels beschreven in respectievelijk de *WVO* en de *WEC*.

Wet op het Primair Onderwijs, artikel 12, 13 en 14

Artikel 12 Schoolplan
"1. Het schoolplan bevat een beschrijving van het beleid met betrekking tot de kwaliteit van het onderwijs dat binnen de school wordt gevoerd, en omvat in elk geval het onderwijskundig beleid, het personeelsbeleid en het beleid met betrekking tot de bewaking en verbetering van de kwaliteit van het onderwijs. Het schoolplan omvat mede het beleid ten aanzien van de aanvaarding van materiële bijdragen of geldelijke bijdragen, niet zijnde ouderbijdragen of op de onderwijswetgeving gebaseerde bijdragen, indien het bevoegd gezag daarbij verplichtingen op zich neemt waarmee de leerlingen binnen de schooltijden en tijdens de activiteiten die worden georganiseerd onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag, alsmede tijdens het overblijven, zullen worden geconfronteerd. [...]"

Artikel 13 Schoolgids
"1. De schoolgids bevat voor ouders, verzorgers en leerlingen informatie over de werkwijze van de school en bevat in elk geval informatie over:
[...]
g. de wijze waarop het bevoegd gezag omgaat met de in artikel 12, eerste lid, omschreven bijdragen.
[...]"

Artikel 14 Klachtenregeling
"1. Ouders dan wel verzorgers, en personeelsleden kunnen bij de klachtencommissie, bedoeld in het tweede lid, onderdeel a, een klacht indienen over gedragingen en beslissingen van het bevoegd gezag, personeel of permanente commissie leerlingenzorg, waaronder discriminatie, dan wel het nalaten van gedragingen en het niet nemen van beslissingen door het bevoegd gezag, het personeel of de permanente commissie leerlingenzorg.
[...]"

In de *Wet op het Primair Onderwijs,* de *Wet op het Voortgezet Onderwijs* en de *Wet op de Expertise Centra* is vastgelegd dat het bevoegd gezag van een school een informatieplicht heeft tegenover de ouders/verzorgers. In het schoolplan moet het beleid ten aanzien van sponsoring vermeld worden, in de schoolgids staat (aanvullende) informatie over de werkwijze van een school. Daarnaast moet er gelegenheid zijn voor de ouders/verzorgers, het personeel en de leerlingen om een klacht ten aanzien van het sponsorbeleid in te dienen bij een klachtencommissie.

Convenant "Scholen voor primair en voortgezet onderwijs en sponsoring" artikel 2-8
(voor de volledige tekst van het convenant zie bijlage)

Artikel 2 Draagvlak
"Voor een beslissing inzake sponsoring dient binnen de schoolorganisatie en tussen de school en bij de school betrokkenen een draagvlak te zijn. Het moet altijd voor een ieder kenbaar zijn dat er sprake is van sponsoring. Partijen zullen met kracht bevorderen dat wordt gehandeld overeenkomstig de spelregels van het convenant en de in het onderwijs voor sponsoring geldende wettelijke voorschriften."

Artikel 3 Taak en doelstelling scholen
"Sponsoring in het onderwijs moet verenigbaar zijn met de pedagogische en onderwijskundige taak en doelstelling van de school. Er mag geen schade worden berokkend aan de geestelijke en/of lichamelijke gesteldheid van leerlingen. Sponsoring moet in overeenstemming zijn met de goede smaak en het fatsoen. Zo mag sponsoring niet appelleren aan gevoelens van angst of bijgelovigheid of misleidend zijn. De sponsor mag geen voordeel trekken uit onkunde of goedgelovigheid van leerlingen."

Artikel 4 Positie scholen
"Sponsoring mag niet de objectiviteit, de geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en de onafhankelijkheid van het onderwijs, de scholen en de daarbij betrokkenen in gevaar brengen."

Artikel 5 Onderwijsinhoud
"Sponsoring mag niet de onderwijsinhoud beïnvloeden, dan wel in strijd zijn met het onderwijsaanbod en de door de school aan het onderwijs gestelde kwalitatieve eisen. Zo mag in lesmaterialen en leermiddelen geen (impliciete) reclame voorkomen en mag daarin geen sprake zijn van onvolledige of subjectieve informatie. Indien er op een andere wijze in schoolverband reclame wordt gemaakt, mag dit de leerlingen niet stimuleren tot ongezonde en/of gevaarlijke activiteiten, noch mag dit leerlingen aanmoedigen om ouders te stimuleren producten of diensten af te nemen van de sponsor."

Artikel 6 Continuïteit
"De continuïteit van het onderwijs mag niet in gevaar komen doordat op enig moment de sponsormiddelen wegvallen. Het uitvoeren van de aan de school wettelijk opgedragen kernactiviteiten mag niet afhankelijk worden van sponsormiddelen. In dit verband wordt opgemerkt dat de overheid zorgt voor de reguliere bekostiging van de scholen, waarmee scholen in staat worden gesteld te voldoen aan de wettelijke verplichtingen."

Artikel 7 Klachten
"Partijen zullen met kracht bevorderen dat alle bij het onderwijs betrokkenen duidelijk is dat zij zich met klachten over sponsoring kunnen melden bij de klachtencommissie als bedoeld in artikel 1. Partijen zullen daarnaast bekendheid geven aan het feit dat klachten over de inhoud van concrete reclame-uitingen kunnen worden ingediend bij de Reclame Code Commissie.

Artikel 8 Transparantie
"Partijen spannen zich er voor in dat scholen die gebruik maken van het middel sponsoring er voor zorgen dat alle betrokkenen bij de school voldoende geïnformeerd worden over de beslissingen aangaande sponsoring. Zij bieden scholen desgevraagd ondersteuning bij het opzetten van professionele communicatielijnen. Zij stimuleren dat scholen de door hen verkregen sponsormiddelen gescheiden zichtbaar maken in een boekhouding, die voor alle betrokkenen bij de school goed toegankelijk dient te zijn."

Het Convenant Sponsoring geeft enkele belangrijke uitgangspunten met betrekking tot de toelaatbaarheid van sponsoring. Zo dient sponsoring in overeenstemming te zijn met de goede smaak en het fatsoen, de continuïteit van het onderwijs mag er niet door in gevaar komen, het moet te allen tijde voor iedere betrokken partij duidelijk zijn dat er sprake is van sponsoring, de betrokkenen (leerlingen en ouders/verzorgers) mogen er geen schade door ondervinden en de betrouwbaarheid en onafhankelijkheid van een school mag er niet door in gevaar komen. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij het bevoegd gezag van de scholen zelf.

Het bevoegd gezag dient daarnaast bekendheid te geven aan het feit dat klachten over de inhoud van concrete reclame-uitingen kunnen worden ingediend bij de Reclame Code Commissie in Amsterdam.

Sponsoring:
- dient volgens de *WMO* en *WPO*, de *WVO* en de *WEC* met instemming van de ouders/verzorgers (en in het voortgezet (speciaal) onderwijs ook door de leerlingen) te gebeuren;
- dient verenigbaar te zijn met de pedagogische- en onderwijskundige taak en doelstelling van de betreffende school;
- dient in overeenstemming te zijn met de goede smaak en het fatsoen;
- mag geen schade berokkenen aan de geestelijke en/of lichamelijke gesteldheid van leerlingen;
- mag niet de objectiviteit, de geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en de onafhankelijkheid van het onderwijs, de scholen en de daarbij betrokkenen in gevaar brengen;
- mag niet de onderwijsinhoud en/of de continuïteit van het onderwijs beïnvloeden;
- mag niet in strijd zijn met het onderwijsaanbod en de kwalitatieve eisen die de school aan het onderwijs stelt.

3. Rechten en plichten per doelgroep

Ouders/verzorgers

Wettelijk vastgelegd:
- Op basis van de *WMO* hebben ouders/verzorgers in de medezeggenschapsraad recht op inspraak: zij hebben instemmingsrecht over de aanvaarding van sponsormiddelen;
- Op basis van de *WMO* hebben ouders/verzorgers het recht om via de medezeggenschapsraad advies uit te brengen over de bestemming van sponsorgelden/middelen;
- Op basis van de *WPO,* de *WVO* en de *WEC* hebben ouders/verzorgers recht informatie over het beleid van de school ten aanzien van sponsoring; dit dient via de schoolgids en het schoolplan kenbaar te worden gemaakt;
- Op basis van de *WPO,* de *WVO* en de *WEC* kunnen de ouders/verzorgers terecht bij een klachtencommissie.

Gedragsregels
Op basis van de richtlijnen in het convenant:
- kunnen ouders/verzorgers bij hun beslissing om met sponsoring in te stemmen, rekening houden met de in het convenant genoemde richtlijnen voor sponsoring;
- hebben ouders/verzorgers recht op duidelijke kenbaarheid van sponsoring;

- hebben ouders/verzorgers recht op bescherming tegen ongewenste stimulatie om producten van een sponsor af te nemen.

Leerlingen

Wettelijk vastgelegd:
- Op basis van de *WMO* hebben leerlingen in de medezeggenschapsraad in het voortgezet onderwijs en in het (voortgezet) speciaal onderwijs vanaf 13 jaar, instemmingsrecht over de aanvaarding van sponsormiddelen;
- Op basis van de *WMO* hebben leerlingen in het voortgezet onderwijs en in het (voortgezet) speciaal onderwijs vanaf 13 jaar het recht om via de medezeggenschapsraad advies uit te brengen over de bestemming van de sponsorgelden/middelen;
- Op basis van de *WPO,* de *WVO* en de *WEC* hebben leerlingen recht op inzicht in het beleid van de school ten aanzien van sponsoring; dit dient via de schoolgids en het schoolplan kenbaar te worden gemaakt;
- Op basis van de *WPO,* de *WVO* en de *WEC* kunnen leerlingen terecht bij een klachtencommissie.

Gedragsregels
Leerlingen hebben volgens de richtlijnen in het convenant recht op:
- bescherming tegen ongewenste confrontaties met reclame in het lesmateriaal of tegen reclame tijdens schooltijd of tijdens door de school georganiseerde activiteiten;
- duidelijke kenbaarheid van sponsoring;
- het niet in gevaar brengen van de continuïteit van het onderwijs.

Personeel

Wettelijk vastgelegd:
- Op basis van de *WMO* heeft de personeelsgeleding van de medezeggenschapsraad over de aanvaarding van sponsormiddelen adviesrecht en instemmingsrecht voor de gevolgen die hier voor het personeel uit voortvloeien;
- Op basis van de *WMO* heeft het personeel recht om via de medezeggenschapsraad advies te geven met betrekking tot de bestemming van de ontvangen sponsormiddelen;
- Op basis van de *WPO*, de *WVO* en de *WEC* kan het personeel terecht bij een klachtencommissie.

Bevoegd gezag

Wettelijk vastgelegd:
- Op basis van de *WMO* is het bevoegd gezag verplicht om de instemming te vragen van het ouder/leerlingdeel van de medezeggenschapsraad over de beslissing om tot sponsoring over te gaan;
- Op basis van de *WMO* is het bevoegd gezag verplicht om het personeelsdeel van de medezeggenschapsraad advies te vragen over de beslissing om tot sponsoring over te gaan;
- Op basis van de *WMO* is het bevoegd gezag verplicht het personeelsdeel van de medezeggenschapsraad instemming te vragen voor de gevolgen van een besluit van het bevoegd gezag met betrekking tot sponsoring;
- Op basis van de *WMO* is het bevoegd gezag verplicht het personeelsdeel van de medezeggenschapsraad advies uit te laten brengen over de bestemming van sponsormiddelen;
- Op basis van de *WPO,* de *WVO* en de *WEC* is het bevoegd gezag verplicht om het beleid van de school ten aanzien van sponsoring duidelijk in de schoolgids en het schoolplan op te nemen;
- Op basis van de *WPO,* de *WVO* en de *WEC* is het bevoegd gezag verplicht om een klachtencommissie in te stellen of zich aan te sluiten bij één van de vier landelijke klachtencommissies.

Gedragsregels
Op basis van de richtlijnen in het convenant dient het bevoegd gezag:
- duidelijk kenbaar te maken wanneer er sprake is van sponsoring;
- bij beslissingen met betrekking tot sponsoring rekening te houden met de pedagogische en onderwijskundige taak en doelstelling van de school;
- er rekening mee te houden dat sponsoring de objectiviteit, geloofwaardigheid, betrouwbaarheid en onafhankelijkheid van het onderwijs en de school niet in gevaar mag brengen;
- er rekening mee te houden dat sponsoring de onderwijsinhoud niet mag beïnvloeden en de continuïteit van het onderwijs niet in gevaar mag brengen;
- bekendheid te geven aan de mogelijkheid tot het indienen van klachten bij de klachtencommissie;

- de sponsorgelden/middelen in de boekhouding duidelijk gescheiden zichtbaar te maken.

Bedrijven/sponsors

Gedragsregels
Op basis van de richtlijnen van het convenant:
- dienen bedrijven die tot sponsoring van een school overgaan voorop te stellen dat zij dit doen vanuit maatschappelijke betrokkenheid;
- dienen sponsors geen voordeel te trekken uit de onkunde of goedgelovigheid van leerlingen;
- dienen sponsors alleen sponsoring aan scholen aan te bieden die in overeenstemming is met de goede smaak en het fatsoen;
- mogen bedrijven de lesinhoud van scholen niet beïnvloeden;
- mag de continuïteit van het onderwijs niet in gevaar komen;
- mag de objectiviteit, geloofwaardigheid en betrouwbaarheid van een school niet in gevaar worden gebracht.

4. Do's en don'ts

Do's

- De middelen die een school via sponsoring ontvangt, inzetten voor de extra's;

- Alle betrokkenen duidelijk maken wanneer er sprake is van sponsoring;

- Sponsoring in de medezeggenschapsraad aan de orde stellen.

Don't's

- Sponsoring mag niet appelleren aan gevoelens van angst of bijgelovigheid of misleidend zijn.

- Bij de aanschaf van computerapparatuur mag geen sprake zijn van een verplichte afname van software bij de sponsor of van een verbod op het gebruik van sofware van een ander bedrijf dan dat van de sponsor;

- In lesmaterialen mag geen reclame voorkomen;

- In reclame mag geen sprake zijn van onvolledige of subjectieve informatie;

- De leerlingen niet stimuleren tot ongezonde en/of gevaarlijke activiteiten, noch aanmoedigen om ouders te stimuleren producten of diensten af te nemen van de sponsor;

- Bij sponsoring met het oog op de bouw, inrichting en exploitatie van de school mag in geen geval bemoeienis van de sponsor ontstaan met de onderwijsinhoud of de organisatie van het onderwijs of met de bouw, inrichting en exploitatie zelf.

- Sponsoring van cateringactiviteiten mag niet van invloed zijn op de tijdsindeling van de school, zoals bijvoorbeeld het onnodig verlengen van de pauze ter verhoging van de consumptie.

5. Stroomschema

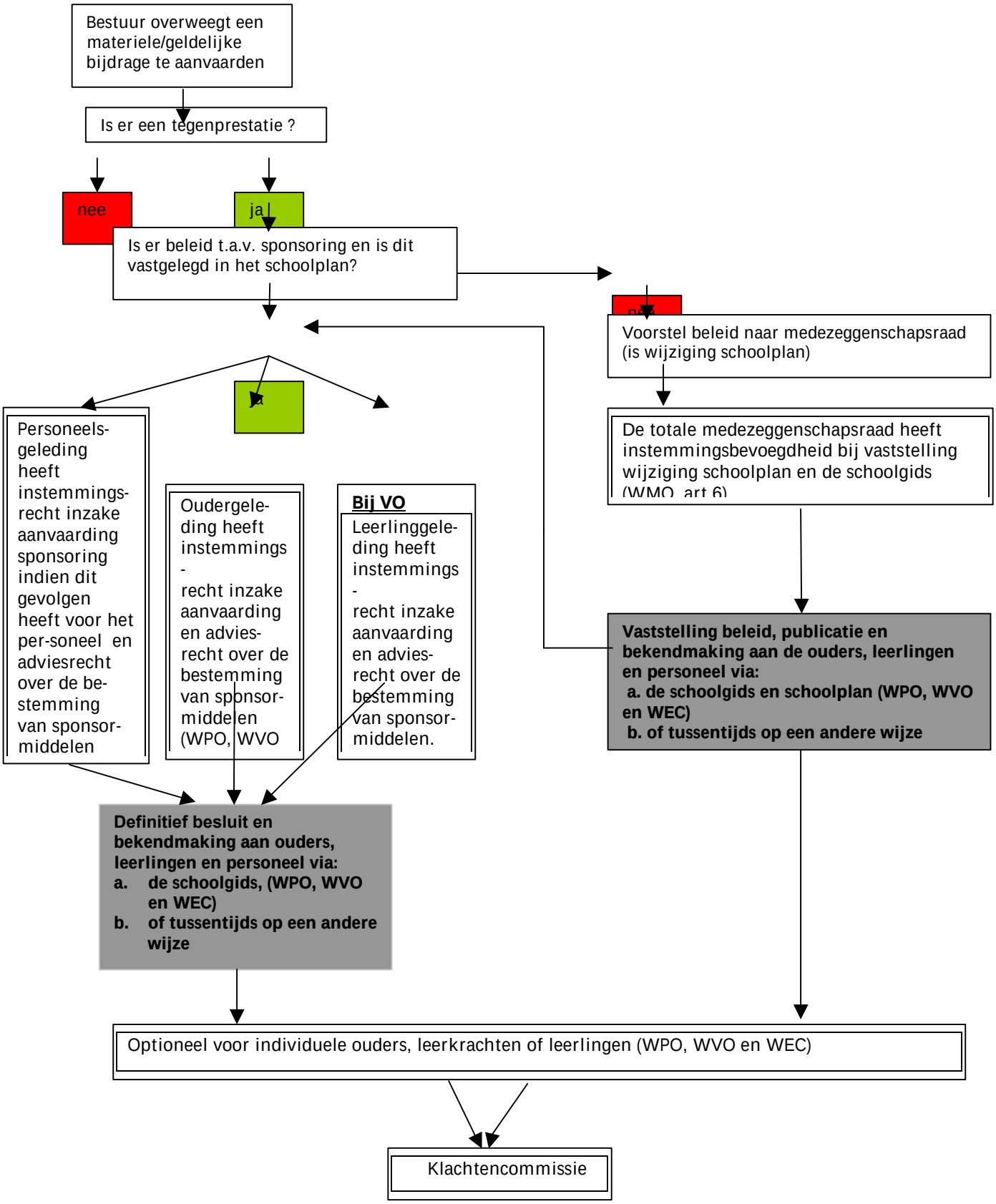

Indien bij vaststelling van het beleid ten aanzien van sponsoring overeen is gekomen met de verschillende geledingen van de medezeggenschapsraad dat het bevoegd gezag van een school binnen de kaders van het vastgestelde beleid zelf besluiten mag nemen, hoeft niet bij elk individueel geval van sponsoring de medezeggenschapsraad betrokken te worden.